

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, ח' בסיוון תשע"ו
14 ביוני 2016
174/2016

מאפיינים עיקריים של פעילות המגזר העסקי כפי שהתקבלו מסקר ענפי הכלכלה בשנת 2013¹ Main Characteristics of the Activity of the Business Sector as Calculated in a Survey of All Industries in the Economy 2013

חשבון הייצור לשנת 2013

- סך כל התפוקה הגולמית (להלן: התפוקה) במגזר העסקי הסתכמה ב-1,300 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים, שהיא כ-75% מהתפוקה במשק הישראלי (הכולל את המגזר העסקי, הממשלתי ומלכ"רים פרטיים).
- סך כל הערך המוסף הגולמי (להלן: ערך מוסף) במגזר העסקי הסתכם ב-569 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים, שהוא כ-60% מהתוצר הכולל במשק הישראלי.
- מספר המשרות במגזר העסקי הגיע לכ-2,789 אלף, שהן כ-74% מסך המשרות במשק הישראלי.
- 76% מכלל המשרות במגזר העסקי היו שייכות למגזר החברות העסקיות הלא-פיננסיות, ותרומתו של מגזר זה לתפוקה הייתה 86% ולתוצר - 80%. 6% מהמשרות במגזר העסקי השתייכו למגזר החברות בבעלות זרה ותרומתו של מגזר זה לתפוקה ולתוצר עמדה על 12% בקירוב. הערך המוסף למשרה בחברות בבעלות זרה היה אלפי ש"ח בשנת 2013, גבוה פי שניים (בקירוב) מזה שנרשם בסך המגזר העסקי. התמורה למשרה שנרשמה בחברות אלו הייתה אלפי ש"ח, גבוהה אף היא פי שניים (בקירוב) מזו שנרשמה בסך המגזר העסקי. בתת-מגזר החברות הממשלתיות נרשמו התפוקה למשרה (1,099 אלפי ש"ח) והתמורה למשרה (262 אלפי ש"ח) הגבוהים ביותר, יותר מפי שניים מאלה שנרשמו בסך המגזר העסקי.
- כ-41% מכלל המשרות בענפי התעשייה היו שייכות לקבוצת המפעלים עתירי היצוא.

מאזנים

- היחס השוטף בכלל המגזר העסקי בשנת 2013 עמד על 1.21, והוא מבטא עלייה קלה ביחס לשנת 2012 (1.18).
- רמת המינוף הפיננסי (הון זר ביחס למאזן) של כלל המגזר העסקי עמדה בשנת 2013 על 64%. שיעור זה נותר ללא שינוי לעומת שנת 2012.

להגדרות והסברים

¹ ממצאי הסקר מתפרסמים אחת לשנה והנתונים המוצגים בהודעה זו הם לשנת 2013; פער זמן זה נובע מפער בין סיום שנת המס להגשת הדוחות הכספיים לשלטונות המס. לאחר תקופה זו, הנתונים נאספים הן מהחברות והן מסניפי מס הכנסה, מעובדים ומסוכמים. נתונים נבחרים עדכניים יותר על ענפי הסקר מתקבלים במסגרת המדדים החודשיים השוטפים.

נתוני הסקר מבוססים על ניתוח וריכוז של דוחות כספיים של עוסקים במדגם, המסווגים בענפים: חקלאות, ייעור ודיג; כרייה, חציבה ותעשייה; אספקת חשמל ומים, שירותי ביוב וטיפול בפסולת; בינוי; מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים; ושירותים (נבחרים). הענפים הנחקרים במסגרת הסקר מקיפים את כל המגזר העסקי (פרט לענפי היהלומים). מדגם 2013 הוצא מתוך מרשם העסקים שהוקם בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. המרשם מתבסס בעיקר על מידע מקבצים מנהליים אשר אוחדו - קובץ העוסקים של מס ערך מוסף (מע"מ) וקובץ המעסיקים של הביטוח הלאומי. במסגרת הסקר, נבדק ועודכן סיווג הענפים של העוסקים שבמדגם.

חשבון הייצור בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, וענפי השירותים (נבחרים) כולל נתונים על ענפים שלא נכללו באוכלוסיית הסקר (כגון: מורים פרטיים, עוזרות בית, חברות הזנק, בנקאות, חברות ביטוח, בתי מלון ושירותי אירוח, מכירת פירות וירקות בשווקים) ואשר התקבלו ממקורות אחרים. המאזנים בענפים אלו כוללים נתונים של בתי מלון בלבד. נתונים מפורטים יותר, לפי ענפים ולפי מאפיינים נוספים יפורסמו בקרוב בפרסומים מיוחדים.

כלל ענפי הכלכלה (סדרים A-T)

חשבון הייצור

חשבון הייצור מהווה נקודת פתיחה לבחינת התפתחות החשבונות של יחידות עסקיות ומגזרים, והוא מתאר כיצד הכנסה נוצרת, נבנית ומנוצלת. פעילות הייצור נעשית באחריות, בשליטה ובניהול של יחידה מוסדית, המשתמשת בתשומות עבודה, הון, סחורות ושירותים לייצור תפוקות של סחורות ושירותים. רכיבי חשבון הייצור מבוססים על ניתוח דוחות רווח והפסד בכלל המגזר העסקי, כפי שהתקבלו מדיווחי העסקים בדוחות הכספיים למס הכנסה, והם כוללים נתונים מגוונים ובהם: תעסוקה, תפוקה, ערך מוסף גולמי ותמורה למשרות.

סך כל התפוקה הגולמית, במגזר העסקי, כפי שהתקבלה מתוצאות הסקר, הסתכמה בשנת 2013 ב-1,300 מיליארד ש"ח, הערך המוסף הגולמי הסתכם ב-569 מיליארד ש"ח, והתמורה למשרות הסתכמה ב-337 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים.

[לוח א: נתונים נבחרים לפי ענף כלכלי - שנת 2013](#)

מגזר ותת-מגזר

76% מכלל המשרות במגזר העסקי היו שייכות למגזר החברות העסקיות הלא-פיננסיות, ותרומתו של מגזר זה לתפוקה הייתה 86% ולתוצר- 80%. 6% מהמשרות במגזר העסקי השתייכו למגזר החברות בבעלות זרה ותרומתו של מגזר זה לתפוקה ולתוצר עמדה על 12% בקירוב. הערך המוסף למשרה בחברות בבעלות זרה היה 385 אלפי ש"ח בשנת 2013, גבוה פי שניים (בקירוב) מזה שנרשם בסך המגזר העסקי. התמורה למשרה שנרשמה בחברות אלו הייתה 234 אלפי ש"ח, גבוהה אף היא פי שניים (בקירוב) מזו שנרשמה בסך המגזר העסקי. בתת-מגזר החברות הממשלתיות נרשמו התפוקה למשרה (1,099 אלפי ש"ח) והתמורה למשרה (262 אלפי ש"ח) הגבוהים ביותר, יותר מפי שניים מאלה שנרשמו בסך המגזר העסקי.

[לוח ב: נתונים נבחרים במשק לפי מגזר ותת-מגזר - שנת 2013](#)

[לוח ג: נתונים נבחרים למשרה לפי מגזר ותת-מגזר - שנת 2013](#)

מאזנים

מדינות רבות עורכות מאזנים כדי לבחון את מצבן הפיננסי ואת התנהגותן הפיננסית. ניתוח מאזנים של חברות הוא כלי חשוב לקביעת מצבן, סיכויי הישרדותן וצמיחתן בעתיד. כלי זה חשוב הן ברמה של ענף כלכלי והן ברמה של כלל המשק.

מדד נזילות (יחס שוטף)

מבין ענפי הסקר, בענפי הכרייה, החציבה והתעשייה נמצא שיעור הנזילות הגבוה ביותר בשנת 2013. היחס השוטף (רכוש שוטף חלקי התחייבויות שוטפות) של ענפים אלו עמד על 1.50. יחס זה מבטא עלייה קלה לעומת שנת 2012 (1.48). שיפור חל בענפי אספקת החשמל והמים, שירותי הביוב והטיפול בפסולת (1.18 לעומת 1.03), וזאת בשל קיטון של כ-10% בהתחייבויות השוטפות בענפים אלו, בענפי הבינוי (1.21 לעומת 1.16), בענפי החקלאות, הייעור והדיג (1.31 לעומת 1.29), ובענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) (1.11 לעומת 1.09). עלייה ברמת הנזילות מעידה על שיפור ביכולת פירעון החובות של החברות ובכושר עמידותן.

מינוף פיננסי

מבין ענפי הסקר בענפי הבינוי בשנים 2012-2013 נמצא שיעור המינוף הפיננסי (הון זר ביחס למאזן) הגבוה ביותר, וההון הזר היווה כ-82% ו-83%, בהתאמה, מסך המאזן. בענפי אספקת החשמל והמים, שירותי הביוב והטיפול בפסולת חלה עליה קלה בשיעור המינוף הפיננסי, והוא עמד בשנת 2013 על 79% מסך המאזן, לעומת שיעור של 78% בשנת 2012. בענפי הכרייה, החציבה והתעשייה ובענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) רמת המינוף נותרה ללא שינוי ועמדה בין השנים 2012-2013 על 48% ועל 68%, בהתאמה. שיעור המינוף הפיננסי הנמוך ביותר מבין ענפי הסקר בשנים 2012-2013 נרשם בענפי החקלאות, הייעור והדיג: כ-38% ו-39%, בהתאמה, מסך המאזן.

[לוח ד: נתונים נבחרים על רכיבי המאזן לפי ענף כלכלי ראשי - 2012-2013](#)

השקעה גולמית בנכסים קבועים

הנתונים על השקעות בנכסים קבועים נלקחו, אף הם, מדיווחי החברות בדוחות הכספיים למס הכנסה.

נתוני ההשקעות חולקו למרכיבים הבאים:

- א. קרקע ובניינים, כולל שיפורים במושכר
- ב. מכונות מתקנים וציוד
- ג. ריהוט וציוד משרדי
- ד. כלי רכב (כולל מכוניות, משאיות, אניות, מטוסים ורכבות)
- ה. מחשבים - חומרה ותוכנה

על אף שלפי הגדרות החשבונאות הלאומית אין לכלול קרקע בהשקעות בנכסים קבועים, הסעיף קרקע ובניינים כולל בתוכו קרקעות שנרכשו השנה, מאחר שלא ניתן היה לבודד סעיף זה מהדוחות הכספיים. בענפי הבינוי ובענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) לא פורסם נתון על השקעות בקרקע ובבניינים בגלל משקלו הגדול של מרכיב הקרקע בענפים אלה. סעיף ריהוט וציוד משרדי כולל בתוכו גם נתונים על מחשבים ותכנה (במקרים שלא ניתן היה לבודד).

[לוח ה: נתונים נבחרים על רכיבי השקעה גולמית לפי ענף כלכלי ראשי - שנת 2013](#)

ענפי התעשייה (סדר C)

ענפי התעשייה לפי מחוז

מבין המחוזות, במחוז המרכז נמצא השיעור הגבוה ביותר של המשרות, התפוקה הגולמית והערך המוסף הגולמי, ואילו במחוז ירושלים נמצאו רק כ-6% מהמשרות ומהערך המוסף הגולמי ו-5% מהתפוקה הגולמית.

[לוח ו: נתונים נבחרים בענפי התעשייה לפי מחוז - שנת 2013](#)

ענפי התעשייה לפי עצמה טכנולוגית

ענפי התעשייה חולקו ל-4 קבוצות לפי עצמתם הטכנולוגית, בהתאם לסיווג שעליו המליץ ארגון ה-OECD. סיווג המפעלים לפי עצמה טכנולוגית נעשה לפי פעילותו העיקרית של כל מפעל, ועל פי סיווגו לענף כלכלי. תרומתם של ענפי הטכנולוגיה העילית לערך המוסף הגולמי וליצוא הייתה הגבוהה ביותר מכלל ענפי התעשייה ועמדה על כ-44% ועל 53%, בהתאמה. משקל היצוא מהפדיון בענפי התעשייה עמד על כ-44% בממוצע, ואילו בענפי הטכנולוגיה העילית הוא עמד על כ-78%.

[לוח ז: נתונים נבחרים בענפי התעשייה לפי עצמה טכנולוגית - שנת 2013](#)

מפעלים עתירי יצוא

כ-41% מכלל המשרות במפעלי התעשייה ב-2013 היו שייכות לקבוצת המפעלים עתירי היצוא. רוב המשרות (83%), התפוקה (91%), הערך המוסף (93%) והיצוא (99%) במפעלי הטכנולוגיה העילית, מקורם במפעלים עתירי יצוא. 54% מהמשרות, 45% מהתפוקה ו-67% מהערך המוסף במפעלים עתירי היצוא, מקורם במפעלי הטכנולוגיה העילית. במפעלי הטכנולוגיה המסורתית, לעומת זאת, התמונה הפוכה. במפעלים אלו, תופסים המפעלים עתירי היצוא רק 9% מהמשרות ו-12% מהתפוקה ומהערך המוסף. 7% מהמשרות, 5% מהתפוקה ו-4% מהערך המוסף במפעלים עתירי היצוא, מקורם במפעלי הטכנולוגיה המסורתית.

[לוח ח: נתונים נבחרים במפעלי התעשייה עתירי היצוא לפי עצמה טכנולוגית - שנת 2013](#)

הגדרות והסברים

משרות שכיר: כל המשרות המופיעות בגיליונות התשלום לאנשים העובדים במשרות שכיר, וכן חברי האגודות השיתופיות (קואופרטיבים) ומשרות של עובדים מאזור יהודה והשומרון. משרות של חברי קיבוץ המועסקים במפעל והמופיעים בגיליונות התשלום מוגדרים כמשרות שכיר, גם אם שכרם מועבר לקיבוץ ולא להם עצמם. בנתונים החודשיים שבמסגרת מדדי התעשייה, משרות חברי קיבוץ אינן מוגדרות כמשרות שכיר. נתון זה אינו כולל משרות של אנשים שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם.

משרות: משרות שכיר, בעלים ובני משפחה העובדים ללא שכר וכן, זקיפת משרה אחת למשרות לא-שכיר, במקרים שלא נרשם עבורם סעיף תמורה למשרות בדוחות רווח והפסד והונח שהעוסק אינו שכיר.

תפוקה גולמית: כוללת את כל הסחורות והשירותים שיוצרו למכירה, לרבות סחורות שטרם נמכרו (ייצור למלאי), כוללת את ההכנסות מפעילות אחרת ואיננה כוללת הכנסות מרווחי הון. בענפי השירותים התפוקה שווה לסך התמורה שנתקבלה בגין השירותים שסופקו.

בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים מוגדרת התפוקה כהפרש בין ערך המכירות של סחורות בבעלות העסק לבין ערך הקניות של הסחורות המיועדות למכירה, בתוספת דמי עמילות, שנתקבלו עבור סחורות שנמכרו ושלא היו בבעלות העוסק, ובתוספת השינוי במלאי הסחורות.

בענפי פעילויות של סוכנויות נסיעות ומארגני טיולים (כלול בענפי השירותים) מוגדרת התפוקה כפדיון בניכוי עלות כרטיסי הטיסה וחבילות התיור.

תפוקה גולמית למשרה: ערך התפוקה הגולמית מחולקת במספר המשרות.

ערך מוסף גולמי: (בכלל המשק מכונה "תוצר") סכום הערך המוסף הגולמי של היצרנים המקומיים במחירי בסיס. זהו ההפרש בין התפוקה הגולמית לבין סך התשומות.

ערך מוסף למשרה: הערך המוסף מחולק במספר המשרות.

תמורה למשרה - שכר עבודה ומשכורת, והוצאות נלוות לשכר: כוללת את כל הסכומים החייבים במס הכנסה (לפני ניכוי מסים) והמופיעים בגיליונות התשלום לבעלי משרות שכיר, וכן את הוצאות המפעל הקשורות בהעסקת בעלי משרות שכיר, שאינן מופיעות בגיליונות התשלום. זקיפת תמורה למשרות לא-שכיר (לפי הממוצע בסקר באותו ענף) במקרים שלא נרשם עבורם תמורה למשרות בדוחות רווח והפסד והונח שהעוסק אינו שכיר.

תמורה למשרה: ערך התמורה למשרות מחולק במספר המשרות.

ענף כלכלי: הסיווג של ענפי הסקר הוא על פי הסיווג האחד של ענפי הכלכלה, 2011.

סיווג מגזרי: נתוני הסקר סווגו לפי מגזר על פי החלוקה המומלצת של הארגונים הבין-לאומיים. לפי חלוקה זו קיימים במשק 5 מגזרים: (1) חברות עסקיות לא-פיננסיות; (2) חברות פיננסיות; (3) ממשלה; (4) מלכ"רים פרטיים; (5) משקי בית. כל חמשת המגזרים מייצגים את המשק כולו. בסקר זה, הכולל רק את המגזר העסקי מוצגים המגזרים הבאים:

(1) חברות עסקיות לא-פיננסיות; (2) חברות עסקיות פיננסיות; (3) משקי בית (שהם עסקים).

הסיווג של כל יחידה מוסדית למגזר נקבע על פי השליטה במניות החברה.

חברות פיננסיות הן חברות שעיסוקן העיקרי הנו תיווך פיננסי או פעילויות עזר פיננסיות.

חברות לא-פיננסיות הן חברות העוסקות בייצור סחורות ו/או שירותים לא-פיננסיים הנסחרים בשוק.

משקי בית הם פרטים או קבוצות של פרטים המתפקדים בתור צרכנים או יזמים המייצרים מוצרי שוק ושירותים פיננסיים ולא פיננסיים (יצרני שוק). אחריותן של יחידות אלה אינה מוגבלת. סקר ענפי הכלכלה עוסק רק במשקי בית המתפקדים בתור יזמים.

סיווג ענפי התעשייה לפי עצמה טכנולוגית: ענפי התעשייה מסווגים, על פי ארגון ה-OECD, לארבע קבוצות טכנולוגיה לפי עצמתם הטכנולוגית: עילית, מעורבת-עילית, מעורבת-מסורתית ומסורתית. הסיווג נקבע בעיקר על פי ההוצאה למחקר ופיתוח מתוך סך התפוקה בענפים.

ענפי הטכנולוגיה העילית כוללים את הענפים: ייצור תרופות קונבנציונליות ותרופות הומאופתיות, ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וייצור כלי טייס, חלליות וציוד נלווה.

ענפי הטכנולוגיה המעורבת עילית כוללים את הענפים: ייצור כימיקלים ומוצריהם, ייצור נשק ותחמושת, ייצור ציוד חשמלי, ייצור מכונות וציוד לנמ"א, ייצור כלי רכב מנועיים ונגררים, ייצור כלי תחבורה והובלה אחרים (למעט ספינות ואניות) וייצור ציוד רפואי, דנטלי ואורתופדי.

ענפי הטכנולוגיה המעורבת מסורתית כוללים את הענפים: שכפול חומר תקשורתי מוקלט, ייצור קוק ומוצרי נפט גולמי מזוקק, ייצור מוצרי גומי ופולסטיק, ייצור מוצרים אחרים על בסיס מינרלים אל-מתכתיים, תעשיית מתכות בסיסיות, ייצור מוצרי מתכת בהרכבה, פרט למכונות ולציוד (למעט נשק ותחמושת), בניית ספינות ואניות ותיקון, תחזוקה והתקנה של מכונות וציוד.

ענפי הטכנולוגיה המסורתית כוללים את הענפים: ייצור מוצרי מזון, ייצור משקאות, ייצור מוצרי טבק, ייצור טקסטיל, ייצור מוצרי הלבשה, ייצור ועיבוד של מוצרי עור ואביזרים נלווים, ייצור מוצרי עץ ומוצרי עץ ושעם, פרט לרהיטים, ייצור מוצרי קש ומוצרים מחומרי קליעה, ייצור נייר ומוצרים, הדפסה ושכפול של חומר תקשורתי מוקלט (למעט שכפול חומר תקשורתי מוקלט), ייצור רהיטים וענפי ייצור אחרים (למעט ייצור ציוד רפואי, דנטלי ואורתופדי).

מפעלים עתירי יצוא: מפעלים המייצאים יותר מ-50% מסך כל ההכנסות ו/או מפעלים המייצאים בסכום שעולה על 10 מיליון ש"ח, והיצוא הנו יותר מ-25% מסך כל ההכנסות של המפעל (מדובר במפעלים בענף התעשייה בלבד, ללא ענפי הכרייה והחציבה).